

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto
stiina.hyrri@eduskunta.fi

Viite: Valtiovarainvaliokunnan lausuntopyyntö 16.10.2024

Suomen Akatemian lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Tarkempi kuvaus talousarvioesitykseen sisältyvistä kliinisen tutkimuksen +10 milj. euron pysyvästä rahoituslisäyksestä sekä hyvinvointialueiden T&K toiminnan vahvistamisen +8 milj. euron kertaluonteisesta rahoituksesta (valmistelun tilannekuva, mihin tulee kohdentumaan, vaikuttavuus)

Suomen Akatemia kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

1. Kliininen tutkimus

Talousarvioesityksessä kohdennetaan kliinisen tutkimuksen rahoitukseen 10 miljoonaa euroa pysyväisluonteisena valtuutuslisäyksenä Suomen Akatemialle. Uusi kliinisen tutkimuksen rahoitus täydentää hyvin Akatemian muuta kliiniseen tutkimukseen kohdistuvaa tutkimusrahoitusta.

Uudella kliinisen tutkimuksen rahoituksella vahvistetaan korkeatasoista kliinistä tutkimusta Suomessa. Rahoituksella kyetään toteuttamaan kunnianhimoisia tutkimushankkeita, joiden tutkimustulokset ovat hyödynnettävissä laajasti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kliininen tutkimus toimii myös siltana käytännön potilastyön ja muun biolääketieteellisen tutkimuksen rajapinnassa. Toisin sanoen hankkeilta odotetaan laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Rahoitus tukee myös Suomen T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman tavoitteita, kolmen ministeriön yhteistyönä käynnistämää terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelmaa sekä parantaa mahdollisuuksia toteuttaa kliinistä tutkimusta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakennemuutoksen nivelvaiheiden jälkeen.

Kliinisen tutkimuksen tuloksia hyödynnetään terveydenhuollon ja sairaanhoidon prosesseissa, diagnostiikassa ja hoidoissa. Kliinisen tutkimuksen tuottaman tiedon

pohjalta syntyy myös kaupallisia tuotteita ja palveluita. Kliinistä tutkimusta toteutetaan yliopistoissa ja hyvinvointialueilla ja niiden keskinäisessä tiiviissä yhteistyössä. Rahoituksen lisääminen vahvistaa mahdollisuuksia tehdä kliinistä tutkimusta ja tuottaa tietoa sosiaali- ja terveyshuollon työhön sekä kaupalliseen toimintaan.

Uusi kliinisen tutkimuksen rahoitus täydentää erinomaisesti Akatemian kliinisen tutkijan tehtävän rahoitusmuotoa, jota Akatemia rahoittaa vuosittain noin 3 miljoonalla eurolla. Akatemian pienehköä kliinisen tutkijan rahoitusta ei ole mahdollista käyttää tutkimusryhmän tai tutkimusyhteistyökonsortion kustannuksiin. Näin ollen uusi kliinisen tutkimuksen rahoitus täydentää hyvin nykyistä kliinisen tutkijan tehtävän rahoitusta ja mahdollistaa laajempien sekä kunnianhimoisempien tutkimushankkeiden toteutuksen.

Ensimmäinen kliinisen tutkimuksen rahoitushaku suunnitellaan avattavan keväällä 2025. Nelivuotisista tutkimushankkeista päätetään kansainvälisen vertaisarvioinnin jälkeen vuoden 2025 aikana. Akatemia suunnittelee viestivänsä hausta ja aktivoivansa tutkijoita yhtäaikaaisesti sekä kliinisestä tutkimuksesta että hyvinvointialueiden T&K-rahoituksesta. Rahoituksella kannustetaan hyvinvointialueella työskenteleviä tutkijoita yhteistyöhön yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkijoiden kanssa.

Vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin sovelletaan Akatemian käytössä olevia raportointityökaluja, joilla rahoitetut hankkeet määrääjoin kertovat tuloksistaan ja edistymisestään suhteessa hakuilmoituksessa ja omissa tutkimussuunnitelmissaan eriteltyihin tavoitteisiin.

2. Hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistaminen T&K-yhteistyönä

Talousarvioesityksessä kohdennetaan hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistamiseen kertaluonteisesti 8 miljoonaa euroa Suomen Akatemian myöntövaltuuteen 2025. Rahoitettavaksi valittavat hankkeet on tarkoitettu kolmivuotiseksi ja toteutettaviksi 2026–2028. Rahoituksen yleisenä tavoitteena on edistää hyvinvointialueiden T&K-toimintaa ja vahvistaa sitä koskevaa yhteistyötä uudistetuissa terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakenteissa.

Rahoitus avataan keväällä 2025 hyvinvointialueiden yhteistyöalueilla sijaitsevien yliopistollisten sairaaloiden haettavaksi. Jokainen hyvinvointialue (ml Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä) kuuluu yhteen yhteistyöalueeseen. Yhteistyöalueita on viisi, ja jokaisella on yksi yliopistollinen sairaala. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet (ml. Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä) yhdistävät tieteellisen tutkimuksen käytännön diagnostiikka-, hoito- ja sosiaalityöhön, millä voi olla myös kaupallista potentiaalia. Haettavaksi avattavan rahoituksen avulla tavoitellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä samanaikaisesti palvelujen kehittämisen kanssa. Tarkoituksena on lisätä hyvinvointialueiden yhteistyötä alueen yritysten, yliopistojen, tutkimuslaitosten, ammattikorkeakoulujen ja muiden hyvinvointialueiden kanssa. Tutkimuksen ja

Suomen Akatemia

innovaatioiden avulla tavoitellaan paitsi korkeampaa sote-sektorin tuottavuutta myös nykyistä parempaa hoidon laatua.

Vaikuttavuus voidaan määritellä ennalta tavoitellun muutoksen saavuttamiseksi. Tämän rahoitusmuodon vaikuttavuus voi toteutua esimerkiksi uudenlaisten palvelujen kehittämisenä ja tuotteistamisena, aiempaa parempien ja tieteelliseen näyttöön perustuvien hoitokäytänteiden kehittämisenä tai monipuolistuneiden yhteistyöverkostojen hyödyntämisenä. Vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin sovelletaan Akatemian käytössä olevia raportointityökaluja, joiden avulla rahoitetut hankkeet määräajoin kertovat tuloksistaan ja edistymisestään suhteessa hakuilmoituksessa ja omissa tutkimussuunnitelmissaan eriteltyihin tavoitteisiin.

Pääjohtaja

Paula Eerola